

Oglasi, pripisane itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predrebu, oglas itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. stacionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Trka list na vrijeme ne prima, neka se javi odgovorničku u odgovarajućem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvan napise "Reklamacija".

Celovrtno računa br. 347448.

Telefoni tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

"Slogom našu imite svrhu, u slogu sve poljivari". Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdavač Josip Halin. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Tratu. (Via Chiozza 3).

Islazi svakog četvrtka o pedes.

Netiskani dopisi se ne vraćaju i epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju. Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake, na godinu ili K 5.—, odu. K. 250 na pol godne. Izvan carvine više poštarina. Plaća i vraćaju se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h, zastali so h., koli u Puli; toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u Tiskari J. Krmpotić i dr. (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplata.

Uzrok našem propadanju ili raznarodjivanju.

Kad se samo spomene riječ propadanje, odmah se pomisli na našega tužnoga seljaka, koji je tobože svemu krivac, jer je tako glup, da se daje lahko zavajdati od naših najljubijih protivnika. Premda tome naš je seljak bezkarakteran čovjek, koji jedno misli i osjeća a sasama drugo radi. Zali bože takvih "nekarakternih" seljaka imade sva sila, no kadgod mislim, kako bi se tome doskočilo, nehotice mi zape u oko naša inteligencija, koja nije ništa bolja, pače gora još od seljaka. Uzporedimo li sa narodnoga gledišta naše seljake i inteligenciju, možemo stalnim dokumentima utvrditi, da su nasi seljaci kud i kamo više patriotski od inteligencije. Za dokaz toj inojoj tvrdnji navodjam primjer, koji je svima dobro poznat: narodnih izdajica potječe razmjerno kud i kamo više od inteligencije, nego li od seljaka. Koliko je naših seljaka, koji su prije bili čestiti Hrvati, a danas ljudi Talijanaši, predražnji iz dna duše svoje hrvatsko porijeklo, pače i porajcaji ga, kao što je taj pojav kod naše inteligencije? Te seljake bi se dalo na prste prebrojiti, dočim je ta žalostna pojava kod inteligencije postala danomična. Danomice sa čuje što iz novina što opet iz privatnoga razgovora, gdje se naša inteligencija odnarodjuje i služi onoj maši, koja ga je do jučer tistila i nazivala najprostijim rohom. Od seljaka nije nitko još kao seljak postao jedan Krstić, Marchi, Grossich, Vio itd.

Prama tome daje se odmah na pitanje odgovoriti: uzrok našem propadanju leži u inteligenciji samoj. Ne treba ope- tovano navaljivati na nju, da sa seljakom osorno postupa, jer je bilo dosta govora o tome. Ne dadu se opisati one grozote, s kojih trpe naši seljaci od same intelligen- cije. Ako bude tako dalje isto, onda svaki pametan čovjek može prioreći našu bu- dućnost. Istina, u mnogom, je i naš seljak kriv, ali opet mu se ne može toliko zamjeriti, jer, je neuk, nikakvih skola nije nikada vidio, prilike mu ne dozvoljavaju, da se malko od svoje domovine udalji i propušte druge bližnje zemlje, da vidi, kako drugdje ljudi žive. Naša pako intelligen- cija samo suti ili bolje reći, radi samo za svoj žep, a to postizava time, da seljak ostane vazda "glup", koju glupost ona zlorabi za svoj isbah. Dalo bi se mnogo i mnogo o tome govoriti, ali radije predjimo na drugi žalostan pojav, koji se danomice događa, a to je, odnarodjivanje naše intelligen- cije.

Glavno sredstvo odnarodjivanja naše inteligencije jest ženitba sa djevojkama strane narodnosti. Kao da je u krv prešlo nekoj našoj gospodi, da moraju uzeti za družicu u svojem budućem životu Talijanku ili Njemicu. Niesam bog zna kako proti tome, da se djevojke strane narodnosti uzimju za žene, jer napokon ljubav ne poznaje granice narodnosti, ali ne poj- mim, kako može čovjek sa stvorom, koji mu je inače najbliži i najmiliji, govoriti sa

jezikom kroz čitav život, koji on niti ne pozna. Primjera u izobilju. Dogodi se do- duše, da se prije ženitbe učine medju- sobno nekakve pogodbe, a te pogodbe se sastoje u tome, da se dotičnikova družica obveže, da će uzgajati svoju djecu u hr- vatskom duhu. Sla se naprotiv događa? Djeca očeva, koji se inače priznaje kao dobar hrvatski ili slovenski patriota, niti ne znaju govoriti sa jezikom, za koji se otac njihov tobože bori.

Nemoralan propovjednik na propovje- danici propovjeda, o nekakvom moralu, a kad izadje iz crkve, gori je nego li naj- gori fakir. Otac se obitelji neprestano bori za svoju narodnost, za svoj jezik, a diele mu ima već dvadeset godina, a srami se govoriti hrvatski, pače ga prezire. Žena pako njegova već je ostarila a ne pozna niti jedne riječi hrvatske. Zar je to uzgoj? Zar se tako odgoja narod? — U nekom malenom gradiću u Istri imade prilican broj naše inteligencije, od kojih je osam oženjeno sa tuđinjama. Djeca ovih, do- lično žene njihove nemaju ni pojma o hrvatskom jeziku. Naprotiv, seljak se svoima riedko oženi sa tuđinjkom, a ako se kadgod dogodi, poznam više primjera, gdje su mu djeca čestiti Hrvati. Dok se borio za hrvatska prava ne oženi, naj- više nade polažemo u njega, ali kad se upiše u knjigu svetoga Luke, kao da se mora upisati i u onu prokletu izdajničku knjigu. Poznavao sam gospodina, koji je, dok je bio mladić, svaki dan polazio čitao- nicu i kojekakva hrvatska društva u dotičnom mjestu, ali od kada je uzeo u svoju kuću ženu Talijanku, niti jedanput ga nisam vidio ni u čitaonici ni u kojem hrv. društvu, a sa Talijanima rado obći. Žalostno je to, a tim žalostnije, kad takva naša inteligencija više na narod, da ne zna uzgajati svoju djecu, da se daje lahko od gospode zavajdati itd. Narod se na- protiv ne daje zavajdati, nego je tu po sredji novac, koji seljak duguje svome gospodaru. Na taj način se tek seljak raz- naroditi ali i tako samo na kratko vrijeme, dočim naša inteligencija za uvijek. Nije naš seljak nekarakteran već sasama naša inteligencija, koja za volju svojih družica zataji svoju narodnost, pače i radi proti njoj. Žalostno je, da seljaci sami moraju takve izdajce uzgajati, a sinovi ljute naše protivnike. Napokon mora doći do toga, da seljak otac mora svoga "sina" prokleti i zaprijetiti mu se ubijstvom čim ga jednom vidi. Sto sam u par redaka pripovjeda- o, sve je istinito, a kao dokaz tome neka bude svatko sebi.

Sv. otac papa Lav XIII. napram Slavenom.

Sve su skoro novine još uvijek pune zanimivih vijesti iz života i djelovanja netom preminulog pape Lava XIII. Te novine među na sio i rešeto svaki čin velikog pape, a navlastito rešetaju njegovo držanje i postupanje napram pojedinih katoličkim narodom. Naravski je, da se u slavenski listovi bave Lavom XIII. sa njihovog gledišta

pripovjedajuć ova njegove čine, koji su išli za tim, da se Slavenstvo priključi što tienije sv. stolici.

Poznati hrvatski povjestničar, blago- pokojni kanonik dr. Rački, koji je dugo proživio u Rimu i potanko poznao odno- šaje u Vatikanu, ostavio nam je važnih podataka o odnosu Lava XIII. i o nje- govoj politici prema Slavenom.

Kako čitamo u hrvatskih listovih piše Rački: da je bio Lav XIII. o slavenskih prilikah u obće, a o hrvatskih napose obaviješten do najmanjih potankostih, i za to "mogu" smjelo utvrditi, da zagre- bačkim nadbiskupom neće nikada postati tuđjinac (razgovor se vodio u vrijeme, kad je bila onako dug izpražnjena nadbiskup- ska stolica), dok god u Vatikanu bude odlučan pravac politike Lava XIII., a taj će pravac mialim ostati i posle njegove smrti. Među kardinali je naime jaka struja, koja s obćenitoga kršćanskoga gledišta proaudjuje savremeni položaj u svijetu te objektivno priznaje, da su Slaveni u obće, a Rusi napose prošli najskrenijim krš- ćanstvom, kršćanstvom živim, punim dje- lovorne ljubavi, koje da se naročito divno odražuje u ruskoj i poljskoj književnosti, u tih sjajnih spomenikih kršćanske ljubavi i kršćanskoga duha. I zato — nastavljase Rački — ta slavenska struja na Vatikanu drži, da će se vjerski život u Europi pa- mladiti i preporoditi samo iskrenom i dje- lovornom slavenskom pobožnošću. Nema sumnje — završio je naš veliki povjestničar — da se slavenofilska struja na Vatikanu ima boriti s tisućljetnim preudšadama za- padnih naroda, ali je uza sve to sigurno, da će na koncu konca trideset milijuna katoličkih Slavena postati nerazriješivim vezom katoličke crkve sa stotinama mili- juna pravoslavnih Rusa, i da će vječni grad u tom novom razdoblju povjesti čovječanstva zadahnuti sve narode ne stra- hom i poniznošću, nego ljubavju i svieću velikoga poziva, koji ima da izvrši krš- ćanstvo, a koje je još tako daleko od svoga cilja, poziva, da čitavo ljudstvo bude jedna moralna cjelina, da bude jedno stado i jedan pasir.

Kad to znamo, onda ćemo primjerice tako pojmiti encikliku iz početka g. 1902., u kojoj je papa medju inim doslovce kazao, da "medju obim vjerama (istočnom i za- padnom) nema u samoj jezgri nikakove razlike". Ta je enciklika, silno uzbunila protestantsku Njemačku, a uznemirila je i mnoge Ruse, te je primjerice poznati publicista A. Kirjejev u "Novom Vremenu", od 20. sietnja 1902. na nju vrlo oštro i upravo nepomirljivo navalio.

Za naš je u toj navali važno dvoje: tu će u jednoj ruku s punim pravom kon- statuje, da se čitavo nastojanje za sje- dinstvom istočne i zapadne crkve svodi u praksi u nastojanje za vjerskim jedinstvom katoličkih i pravoslavnih južnih Slavena; u drugu ruku tu se priznaje, dakako s gorećom, da u Rusiji ima i medju samim bogoslovima ljudi, koji javno u štampi iz- javljuju, da je zaoguč, i da dapače treba poželjeti sjedinstvenje pravoslavne crkve s papom*.

Nama se čini, da uza sva gorka ra- zočaranja u spora sv. Jeronimskom mi Hrvati moramo i ozbiljno i iskreno raču- nati sa slavenskom strujom na Vatikanu, ali dakako samo u toj spoznaji, da će ta politika kao politika svjetska, t. j. univer- salna, a nama računati samo dotle i samo toliko, dok budemo i koliko budemo jaka i plodna grana snažnoga i gromnoga stabla slavenskoga. Naša je historijska pogriješka prema Rimu, kao i prema Beču i Pešti u tom, što mi dosele samo u svietlih mo- mentih shvaćamo, da nas partikularistička vanjska politika neminovno odsudjuje, da vječno ostanemo pako ratilo, sliepog orudje tuđjinskih osvajačkih prohtjeva.

Na koncu nam je još osobito iztaknuti, da naročito tajnik Lava XIII. kardinal Rampolla u nama Slavenima habsburške monarhije vidi jedino zdravi temelj naše monarhije, te je na njegovu inicijativu Lav XIII. već odavna bio načelno odlučio, da se slavensko bogoslužje dađe, dotično vrati ne samo nam Hrvatom, nego i svim ostalim Slavenom u monarhiji. Zamašou tu osnovu osujetiše — po našem uvjerenju samo privremeno — baš oni uplivni kru- govi, koji bi ju najprije imali prigrliti i poduprieti, kad na našu i svoju stetu u najvažnijim stvarima ne bi tražili i pri- mali savjeta od svojih i naših krvnih hi- storijskih dušmana.

Glavna skupština

"Družbe sv. Girila i Metoda za Istru".

(Konac.)

Izvjestaj blagajnika.

Društveni blagajnik g. dr. N. Fabianić reče ponajprije nekoliko riječi obćenito o prihodu i razhodu naše družbe a zatim izvijesti potanko o djelovanju svojem.

Iz toga izvještaja. prihjećemo samo glavne točke.

- 1. Ukupni prihod . . . K 53.386-47
- Od toga:
  - 2. Čisti prihod . . . K 40.100-35
  - 3. Ukupni razhod . . . K 50.940-17
  - Od toga izd. u takozvani
    - 4. Izgubljeni fond . . . K 26.396-27
    - 5. Imovina koncem godine iznaša ukupno . . . K 134.397-16
- dočim je iznašala kon. g. 1901. K 126.690-97
- te se je dakle povećala za . . . K 8.276-19
- Ta imovina sastoji iz go- tovog novca, ulozenih kapitala i tražbina, koje sve skupa iznašaju . . . K 27.789-30
- ta iz nekretnna i pokretnna koje vrijede koncem godine po odbitku iztrošna . . . K 107.177-86
- Skupa ciela imovina kako gori . . . K 134.967-16

Izvjestaj blagajnikov pozdrave skupštinari živahnim odobravanjem.

Izvjestaj nadzornog odbora. Član nadzornog odbora g. K. Jelusić izvijesti, da je odbor pregledao račune, da ih je našao posve u redu te predlaže, da

) U predposljednjem broju prihjećamo, ko- nac tajnikova izvještaja. O. ured.

so dade ravnateljstvu absolutorij i da se u zapisniku izrazi njima, napose g. blagajnik zahvala.

Priznava se:

Priloženja.

Predsjednik priobćuje pozdrav gg. Milana Gremera iz Rieke, Ferda Herdaja iz Krapana.

Isti se zahvaljuje vlasnikom „Zora“, koji odstupiše prostorije za današnju skupštinu.

Izbor odbora.

Izabran je jednoglasno sledeći odbor: predsjednik: g. Vjekoslav Spinčić; potpredsjednik: g. dr. Niko Fabianić; blagajnik: g. dr. Konrad Janežić; tajnik: g. Viktor Car-Emin; odbornici: gg. mons. Vinko Zamlić, dr. Matko Laginja, dr. Ivan Pošćić, Viktor Tomičić, Anton Šimunić. Nadzorno viće: g. dr. Matko Trinajstić, Slavoj Jenko, Kazimir Jelusić. Obranički sud: gg. pred. Mihovio Laginja, dr. Dinko Trinajstić, dr. Andrija Stanger.

Možebiti predlozi.

G. dr. Laginja preporuča način kako bi se pomnožila mirovinska zaklada društvenih učitelja. Kod tog predloga govore gg. dr. Janežić i K. Jelusić.

Na predlog g. B. Dubrovića tiskati će ravnateljstvo pozive za članove podružnica i na skupštinu.

G. Ivan Žigante predlaže i skupština prihvatiti da bi se skupština obdržavala svake godine na drugom mjestu Istre.

G. M. Mandić preporuča ustrojstvo bar jedne škole u bujskom sudbenom kotaru.

G. dr. Laginja stavlja ravnateljstvu na srce pitanje pučke škole u Brgradu, Gđena. M. Trinajstić zagovara namještenje učiteljskih na društvenih školah — u sinčaju potrebe.

G. dr. Pošćić preporuča skupštinarom, da bi se stjeli i danas „Družbe“ sa milodarom pošto je odpala svakogodišnja zabava radi poznatih događaja u Hrvatskoj.

Prisutne gospodične članice sabirale na to medju skupštinaru znatnu svotu milodara.

Predsjednik se toplimi riječmi zahvali skupštinarom, preporučim našu „Družbu“ zaključiti skupštinu burno pozdravljen.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Maša - zadušnica za Njeg. Svetostu papu Lava XIII. čitaše u Pulji u ponedjeljak u stolnoj crkvi u prisutnosti građanskih i vojničkih oblasti. — Danas na 10 sati prije podne obdržavala je c. i. k. ljetna otklada svečane zadušnice u Fazani na ratnom brodu „Hababurg“. Misu zadušnicu čitao je dušobrižnik eskadre veleč. g. Karlo Kokolj, a prisustvovali su joj svi častnici te odjeli momčadi sa pojedinih brodova.

Ustrojenje delavske škole a Pulji. U sjednici gradskog vića bijaše zaključeno predložiti zastupstvu grada Pule, da se otvori već buduću školsku godinu u našem gradu delavsku školu sa risarskim tečajem. Gradsko viće nada se, da će zastupstvo prihvatiti taj zaključak pošto su vladini odaslanici, koji bijahu u Pulji radi ustrojenja obrtničke škole u našem gradu, sarjevali, da se ustroj za sada delavsku školu, iz koje bi imala s vremenom postati obrtnička škola. Novu delavsku školu imalo bi se otvoriti na trgu „Alighieri“.

Državna podpora za dogradnju ceste Barban-Labin. C. kr. ministarstvo unutarnjih posala doznalo je podporu od 4000 kruna kao obročnu podporu za god. 1901.-1902. za gradnju ceste Barban-Labin.

Pazinski kotar:

Zminj talijanski — dakle občina zminjska talijanska! Tako mudruje trčanski židovčić ili neki njegov pisak iz Zminja. Taj pisak žali naime što bi „tali-

janski Zminj“ imao i nadalje ostati u hrvatskih ruku pak pozivlje viša oblasti, da tomu dostade i da: spase občinu iz hrvatskih ruku. Ponajprije kažemo tomu piscaru, da ni Zminj nije i neće nikada biti talijanski, već da je u njemu nešto hrvatske i nešto hrvatskih odnosa. Gđena, Peteh itd., dječim je vedim, pučanstva hrvatske narodnosti i hrvatskog jezika. Što se tiče pučke ciele mjestne občine žminjske, to je ona po ogromnoj većini hrvatska i takove hoće da bude i u buduću. Glede na priključak rečenog pisakara, da se tamošnjim talijancima neka ispitati izborne liste za predstojeće izbore, to možemo kazati, premda nam nije o tomu ništa poznato, bez straha, da će nas tko pobiti, da je glavarstvo stalno dozvolilo i izpitivanje listina, već da nije valjda dozvolilo prepisati listine. Mi smo u ostalom proti takvom tumačenju zakona, t. j. da se neda prepisati izborne listine, već neka se prepis dade, ali talijanski žminjski nebi se imali tužiti na naše ljude, nego na svoje, od kojih su se našu u Zminju takvom postupanju naučili.

Porečki kotar:

Umirovljen talijanski profesor. Zemaljski odbor u Poreču umirovio je profesora zemaljske realne gimnazije u Pazinu g. Karla Ciborra, koji boluje već dulje vremena.

Učitelj za gospodarakom zavodu u Poreču. Imenovan bijaše privremeno učiteljem procieniteljem na zemaljskom gospodarakom zavodu u Poreču Viktor Bormat.

Narodni ođpadnik. Negdje prošloga mjeseca odstupio je bivši naš prvak na Optaljšćini Petar Zanko svoje prostorije za ples zlosretne „Lega Nazionale“ a sad čitamo u talijanskih novinah, da je taj nesretnik biran na skupštini podružnice „Lega“, koja se je ustrojila na Livadah ovih dana za odalancima, koji će sa drugimi talijanski zastupati podružnicu na glavnoj skupštini središnjeg društva. Uz njega birani su: neki Ivan Vesnauer Jacinto Pouletić, Mate Antonac i Ivan Antonac — sve sami Fiorentinci! Oj Petre, žalostna ti u grobu majka!

Tarski Talijanci. U talijanskih listovih Istre čitamo, da su nedavno obavljani u Taru izbori za tamošnju občinsku upravu i da bijahu u sva tri tiela izabrani pripadnici talijanske liberalne stranke. Da doznadu i naši čitatelji kakvi su ti tarski pripadnici talijanske liberalne stranke, navadjamo imena odabranih u sva tri tiela — u koliko su ista talijansko-liberalna. Evo ih. U I. tielu: Belunović i Radojković. U II. tielu: Mikatović, Radojković, Godnić. U III. tielu: Petrešić, Sluga, Beaković. Zamjenici: Naperotić, Radojković, Raunić, Perčić i Gemerić. Sve sami Fiorentinci, žalostna im majka!

Zadruga za uređenje deline reke Mirne. Podlički poglavar u Poreču obratio se je na ona občinska zastupstva, koja obćinari imaju: posjeda u rietku Mirnu, pozvav ih, da im se naznači imenik čestih posjeda, koje se nalaze na obalah Mirne ili njezinih pritoka i dalje imenaj posjednika. Oni posjednici morati će sa sastave zadrugu, koja će imati da doprinese k troškovom za uređenje vodah u dođini Mirne. Kotarski poglavar molji: da se odgovorom na njegov poziv šaljući požare, jer da bi se već možda ove godine započelo sa uređenjem gorakih potoka. Čim dobije tražene imenike i sazberu ravnateljstvo, da se konstituiraju i izaberu ravnateljstvo.

Nova zakonska osnova. Zemaljski odbor u Poreču izradio je zakonsku osnovu, tičući prihoda pokrajinske pristojbe od potrošarine na pivo. Tu osnovu predložio je na uvid i pregled ministarstvu financijah. Ta osnova doći će na razpravu u budućem zasjedanju istarskoga sabora.

Koparski kotar:

Presljed zemaljskoga odbora. Zemaljski odbor u Poreču zaključio je, da će se pridružiti prosvjednog odbora u Buzetu, uložena na c. kr. namještništvo, a Trstu proti imenovanju najvećeg porezovnika za člana ovog cestovnog odbora.

Voloski kotar:

Iz Kastva pitu nam 26. o. mj.: Od čuda se Opatija razvila u ljediliste svjetloga glasa, kralja iz nje i iz Voloskoga dočino čudno smeće i razne odpadke, a u zadnje vrijeme čak i gnojnicu na katalavski teritoriji: tamo negdje preko Prekuzi i Cirkula. Obćina Kastav je u svoje vrijeme proti tomu prosvjedovala i molila za posredovanje c. kr. kotarski kapetanat na Voloskom, koji je takodjer, kako se čuje, obećao stupiti ovomu neredu na put. Nu neredu nije se stupilo na put, nego pustilo se, uzprkos svim zdravstvenim pravilnicom, da se je tamo već navozilo čitav brig te nesnage.

Napokon poslužilo se obč. zastupstvo u Kastvu svoja prava, te obzirom na pogibelj za ljudsko i živinsko zdravlje, jednoglasno je odlučilo, da se ima silom zabraniti daljnje izražanje smeća i druge nečistoće na kastavsko tlo. Tako se i dogodilo: Nego gle Pavle vraga! Voloski kapetanat uništio je gornji zaključak, jer da je s njim obč. zastupstvo prekoratilo svoj djelokrug!

Sad mi pitamo: Jeli ili nije obč. zastupstvo dužno skrbiti za zdravstvo u svojoj občini? — Ako nije dužno, na koja onda ta briga spada? — Ako je dužno, u čemu je onda kastavsko obč. zastupstvo prekoratilo svoj djelokrug?

Valja ho znati, da se je već toga smeća nakupilo kakvih 1000 kub. metara, da ta gromada strašno zaudara; da se u njoj legu parcovi, miši, crvi i druge gamadi, da ima već tamo nastanjenih poludivljih pasa i mačaka; da tamo zalaze dječca i ljudi, te prekapajuć onaj smrad odnašaju kući kojekakve sumnjive stvari, što ih tamo nadju. Ako nije sve ovo škodljivo zdravlju, ljudskom i životinjskom, onda neznamo što mu može još škoditi. — Obč. zastupstvo moralo je proti ovomu neredu ustati, pak ako to nespada na njega, molimo c. kr. političku oblast u Voloskom, da pozove na red i strogo kazni onoga, koji dopušta, da se taj nered čini i podržava.

Znajmo pak, da se izvaža to smeće na zemljište kakovih 20 metara odoleteno od erarske ceste Volosko-Opatija, kojom putuju mnogobrojni putnici i opatijski gostovi, pak da onaj smrad grozno zaudara na cestu, to čemo odmah pojmiti, što i kako misle tudjinci o kastavskoj občini i političkih oblastih na Voloskom, koje dopuštaju onakva šta u svojem području, tik javne ceste, na pragu ljedilista Opatije. Nego o tom nije još rečena zadnja riječ.

Iz Kastva primamo iz odbora „Istarske Vile“ sledeće redke: Naša „Istarska Vila“ liepo napreduje, škoda samo, da su joj neki izvršujući članovi otišli u Ameriku, a neki ponajbolji morat će u vojnike. Vriedno je pohvale, što su se i naše gospojice pridružile k „Vili“, pak njihovom zalaganju imamo uz mješoviti pjev. zbor, takodjer tamburaški mješoviti zbor od 18 članova. Nego baš kad spominjemo tamburaški zbor, moramo sa zahvalnošću spomenuti i onu gospodu, koja su navršavši darovima priokročili „Vili“ u pomoć, da si je mogla naručiti tambure. Znamo osama pozitivno, da se je još u opatijski „Narodni List“ bila poslala javna zahvala u stvari, nego kako doznasmo ista se bila u tamošnjoj tiskari nekad zamela i tako nije došla u spomenuti list. A mi, držeć se one: „bolje ikad, nego nikad“, zahvaljujemo se nekako svojoj gospodi, koja su pripomogla novčanim podporama, da si je „Vila“ mogla nabaviti tambure,

i to slededeći gospodi koji darovahu: Slavna občina Kastav 40 K; Šipola Alberto, posjednik na Rietci 30 K; vitez Polonio-Balbi, knjižar na Rietci 20 K; dr. Dinko Vitezić, Matejčić Fran, c. kr. zena: školači nadzornik Trst, Jelusić Anasztaz, c. kr. namještnik svjetnik u Zadru po 10 K; Rudolf Janac trgovac u Kastvu 8 K; Karlavaris Vjekoslav, trgovac na Rietci 7 K; Franković Fran, c. kr. profesor u Kopru, Jelusić Fran, kapelan na Zvončci po 6 K; Andriječ pap Ante, narodni zastupnik u Baski, Ruykavj Fran, župnik na Monaca, Marović M., vjerodostojitelj na Rietci, Kandić Mate, posjednik iz Pobri po 5 K; Juristić Viktor, financ. činovnik u Ložnju 4 K; Francić M., trgovac na Rietci, Glavan N., poduzetnik na Sušaku po 3 K; Medvedić Luka, posjednik iz Klane, Karlavaris Ferdo, trgovac iz Kastva, Simčić Mate, obč. činovnik iz Klane, Bunc Ivan, c. kr. škol. nadzornik u Pazinu, Kladić vitez Anđon pl. Sabladoski, c. kr. zem. škol. nadzornik u miru u Trstu, Kotek Hleke, svženik na Rietci po 2 K; Mihelić Fran, obč. svjetnik iz Kučeli 1 K.

Liepa hvala takodjerg. utemeljiteljom članovima: Spincić Vjekoslavru, zastupniku naroda, Rade Franju, kr. činovniku na Rietci, te Jelusić Rajmondru, župniku u Braču, koji uplatiše jur odnose svote po 60 K; ne manje hvala mjestnoj inteligenciji, podupirajućim članovima, koji u mnogo pripomažu, da „Vila“ liepo napreduje. Hvala srdačna svima i Bog vratio strošku!

Utok proti razdobi pučke škole u Voloskom. Kako je poznato zaključio je c. kr. zemaljsko školsko viće za Istru, da se postojeća talijanska pučka škola u Voloskom podieli u dva odjeka u talijanski i hrvatski. Proti tomu zaključku uložio je zemaljski odbor u Poreču utok na c. kr. ministarstvo bogostovlja i nastave. Pa još se hvale, da su oni prosvjeditelji i dobročinitelji našega naroda?!

Kukavlet nevostih iz Opatije. U Opatiji nalazi se danas neobičan broj gostova, po prilici oko 2000; najviše ima Mađjara, ima takodjer velik broj Srba, a medju njima je i pukevnik Mašin, koji se pod drugim imenom krije i stanuje u dvorcu „Šlošer“. — Velik broj gostova ide i dolazi sa parobrodima; svakog pol sata dolazi po jedan parobrod u opatijsku luku, a dogodi se češće, da su tri, četiri, na jednom u luci i svi krcati.

Opatijska luka za tolik promet je pre-malena, jer je prenatrpana malenim barćicama; onda dolaze veće ladje tako, da je kadgod usće u luku jako uzko te se može lahko dogoditi nesreća. Zato neka mjerodavni činbenici gledaju, da se tim prije opatijska luka razširi; jedan dio neka ostane za ladje a drugi dio za parobrode.

U petak na večer parobrod „Volosko“ htio u 8 sati na Rietku. Irvan Opatije mu se nješto u stroju polemio i ostane na mjestu. Nještoko pota završilo je u pomoć; ali budući da je on večeri bila velik oluja, pritekao mu srećom u pomoć drugi parobrod od „Ug. hrvat. društva“; Stefanija. Na brodu je bilo oko 50 putnika, parobrod „Stefanija“ nije se mogao približiti „Voloskom“ da mu kaci konop; pak je parobrod „Volosko“ počeo po male ići kraju dok nije došlo samomatu. Putnici podiše krič i galamu, koja je bila odmah utišana, jer mi se svi misle izkrcali. Parobrod „Stefanija“ onda izvaže „Volosko“, bez da mu se dogodilo ni novčića štete i odvraće ga na Rietku. Sreća da one večeri nije bilo zimskih valova; jer sigurno bi bio parobrod „Volosko“ za uvijek izgubljen. Tomu nesgodnomu prizoru prisustvovalo je mnogo svieta, što do-maćeg, što stranog.

Dan crkvenog zasitnika sv. Jakova ove godine bijaše proslavljen kako i prošlih godina. Veliku sv. misu misio je naš župnik mons. V. Zamlić uz asistenciju gospode svećenika Dubrovića i dr. Čikovića.

Razni prinosi

Za vrijeme mise pjevao je crkveni zbor, ali valja istaknuti, da je pjevala „solo“ gđica: Dusi Kuranda, kćerka generalnog ravnatelja up. pacobrodarskog društva „Adria“ na Rieci. Svojim ugodnim glasom oduševila sve prisutne, osobito Magjare, koji su prisutnovali misli. Nae pako veseli, da je pjevala staroslovenski, te nije zanima truda da se nauči čiste isgovarati pojedine riječi. Sajam bio je ove godine nezaljen. Prodavaoca silan broj, a kapaca malen.

Plasa nije bilo radi slasoci za papom.

Za isti večer veliki i liepi plakat u hrvatskom jeziku najavljivali su „Oprostni koncert“ društva „Lovor“ svom zborovodji g. Artura Gervaisa. Jedan takav plakat nije hotio da izvjesi kavanar „Lokey“, koji živi u kući jednog našeg čovjeka. Na tu riječ ni čudo, jer je on našim ljudem i vskrat zanekao na večer kavri; toga gospodina možemo jedino preporučiti našim ljudem, da znadu s kim imaju posla.

Vrt „Lorin“ (kavane Central) bio je krasno iškiten i razsvjetljen električnim svjetlom i lampionima. Cviat opatijske i voloske gospode bio je na koncertu, a na čelu pako svima g. načelnik dr. Slanger sa svojom gospođom. Točke programa bile su odjevanje i odigrana na tamburam izvratno. — Umišlo je one večeri u blagajnu oko 200 kruna, koji iznos, odbivši troškove priprave, bio je predan g. zborovodji Gervaisu. Opatiji nam valja, da je one večeri na koncertu bilo mnogo gostova Srba, Magjara i Niemaca, a od gostova Hrvata vrlo riedki — dosta žalostno.

U sriedu priredjuje pako u liki „Lovor“ svom zborovodji oprostnu večer, na koju će biti pozvani svi naši pevaci iz Liburnije. Tom zgodom predati će se istom gospodinu za uspomenu zlatni uru. Gosp. Gervais će nam trajno ostati u uspomeni; nu mi nu želimo, da, kao što je ovdje naša volja, nekakih nadje i u ovoj Hrvatskoj; a želja je pako svih nas, da se tim peje medju nas vrati.

Oglas natječaja. Razpisuje se na večer na sljedeća učiteljska mjesta u voloskom kotaru. — 1. Mjesto učitelja III. reda na peterorazrednoj muzkoj pučkoj učionici u Kastvu. — 2. Mjesto podučitelja na tromrazrednoj ženskoj pučkoj učionici u Kastvu. — 3. Mjesto podučitelja na tromrazrednoj pučkoj učionici u Rutavcu. — 4. Mjesto učitelja III. reda na dvorazrednoj mjestovnoj pučkoj učionici u Klani. — 5. Mjesto ravnatelja učitelja III. reda na jednorazrednoj mjestovnoj pučkoj učionici u Vodicama. — Učelni jezik svih ovih škola je hrvatski, na muzkoj i ženskoj pučkoj školi u Kastvu podučava se njemački jezik kao pomoćni. — Motitelji za mjesto učitelja u Vodicama imaju dokazati također usposobljenje za podučavanje vjeronauka u sluzbu potrebe. — Beriva i učiti skoptani s liki službami ustanovljeni su u pokrajinskom zakonu za Istru od 9.10. 1901. br. 36. — Natjecatelji podneti će pravilno obložene molbe propisanim putem u roku od 4 čedna na c. kr. kotarsko školsko vijeće Volosko.

Trst

Vrtovani iz Trsta nam pišu, da se je čudo vianao dne 27. o. maj g. Josip Razić, c. k. učitelj pripravnog tješa u Pasiu, sa vriednom gospođom Josipom Grzinić, učiteljom u Rocu. Mladence vianao je pred g. Petar Flego, kaponik stolnoga kaptola u Trstu, uječ mladenke. Bilo sretno!

Tršćanski načelnik potvrđuje. Zidovsko-likovna većina tršćanskoga zastupstva izabrala je nakon posljednjih gradskih izbora ponevno savjetnikom odvjetnika dra. Scipiona Sandrinelli-a. Proti rečenim izborom uložila je talijanska umjerska stranka utok zbog svakojakih nezakonitostih i zloporaba vlasti došlih

izbornih komisija u samom gradu Trstu. Već se je činilo, da će biti taj utok uzvazen da će vlada izbor zastupnika umišti došlih izbora načelnika nepotvrditi. Nu oni dobri ljudi, koji su to od c. kr. vlade očekivali, ljuto se prevarisu, jer se je c. kr. namjestnik u Trstu i u Beču toplo zauzeo za potvrdu spomenutog načelnika, koja je ovih dana iz Beča stigla na veliko veselje tršćanskih židova i irendenta.

Tabočajna promjena na namjestništvu u Trstu. Naime dana, da nečitamo u jednom ili drugom listu o tom, kako predstoje velike promjene na c. kr. namjestništvu u Trstu.

Odmah posle nove godine glasalo se, da mora odstupiti c. kr. namjestnik grof Goesa — jer da je sriednja vlada nezadovoljna s njegovom vladavinom u Primorju. Grofu Goesu, da traži sriednja vlada pristojno mjesto, jer da mu se ne da povre stupiti iz javnosti, a poslo imade uplivenih zagovornika na dvoru, to se ga bez nekakve odlike nemože maknuti.

Ti glasovi umuknuše sve do posljednjih izbora zastupstva grada Trsta. Ti izbori provedeni bijahu od židovsko-latiheralno stranke onako, kako običaje talijanska stranka u Istri provadjati izbore tako, gdje smo mi Hrvati i Slovenci u većini. Ta stranka nije se začala nikakva sredstva samo da dodje do svoga cilja. I došla je, proturav si u gradu Trstu svoje kandidata.

Tršćanski talijanski neirendentski listovi kazali su sto puta, da je tim izborom kumovala tršćanska vlada. Dokazaje dapače, da je vladin komesar kod tih izbora c. k. namjestnički savjetnik vitez Jeltmar demonstrativno sa otvorenom glasovnicom glasovao za irendentsku stranku.

Proti tim izborom uložila je talijanska neirendentska stranka utok. O tim izborih pisalo se mnogo ne samo u listovih Primorja, već dapače i vani, napose u njemačkih listovih u Beču, Gracu, Pragu itd. Radi tih izbora uložila je njemačka-krsćanako-socijalna stranka u carsvomkom vjeću interpelaciju na c. kr. vladu. O tim izborih pisali su najžešće i glasila te stranke.

Nakon svega počeo se opet širiti glas, da će odstupiti c. k. namjestnik grof Goesa a c. k. namjestnički savjetnik vitez Jeltmar, da će biti umirovljen.

Najnovije vijesti bečkih i gradskih listova glase, da su glasovi o odstupu namjestnika grofa Goesa sada više opraydani nego li bijahu prije. Jedini razlog, što grof Goesa nije odstupio, da jest taj, što se de sada nije moglo naći nasljednika grofu Goesu, jer da je tršćansko namjestničko mjesto veoma teško popuniti, pošto namjestnik mora znati uređovati u tri jezika; njemačkom, talijanskom i slovenskom.

Po novinarskoj dužnosti bilježimo sve te glasove o odstupu namjestnika i o tabočajnoj promjeni na c. kr. namjestništvu, ali mi tim glasovom nevjerojume — jer u Beču nevide ili neće da vide kako naš Primorje stvoren danonice, sve to više za — majku Italiju.

U Primorju mora biti još gore — a da bude i bolje!

Isposlijen parobrod. Jedan od starijih parobroda tršćanskog Loyda, i to „Vorwärts“, namio se je dne 15. o. m. na vele pogibetnom mjestu kod Prevese. Svi pokušaji, da se parobrod spasi ostali su bez uspjeha, jer je nemirno more usljed žestokog vjeha osujtilo svaki rad za spasavanje parobroda. Parobrod se nasukao na grebene između dvie pećine, gdje mu se je duo protomilo, te je voda dospjela u skladista i među strojeve. Gotovo osam dana radilo se najvećim naporom, da se spasi parobrod, ali sve bijaše uzalud. Putnici spašeni su još istoga dana kad se je parobrod nasukao, isto tako spašeno većinom i robu, što bijaše ukrcana.

Dražbi sv. Cirila i Metoda za Istru darovali su putem obč. načelnika u Kastvu i to: Jelisava Trinajstić rođj. Dukić u Majestic — Colo. sjever. Amerike, ženskoj podružnici u Kastvu 1 dolar = 5 kruna; prigodom krštenja Dragice kćeri Mala i Jelisave Trinajstić-Jankotove u Majestic — Colo. u sjever. Americi sabrali su rodoljubni Kastavci sakupljeni na botrinjah 7 dolara američkih, za koje primilo se 33 kruna i odposlalo g. blagajniku družbe u Volosko. — Zivili domoljubi u dalekoj Americi, živila rodoljubna obitelj Dukić-Trinajstić! — Na predlog g. D. R. C., predsjednika mjestne podružnice nerezinske sakupilo se u veselom društvu na dan sv. Marije Mandalene, mjestne zaštitnice, a u prostoru „Hrvatske čitaonice“ K 18-30, koje darovaje sljedeća gg.: N. N. K 5, Viedkoelav pop Volarić K 3, Dinko pop Marinčević K 2, Gayde Sokolić p. Gayka K 2, D. K. K 1, Dipko Rukonić Cimić K 1, Dinko Zović Katin K 1, braća Kanaletić K 1, Dinko Brakó p. Dinka, Ivo Sokolić Androv i Kamalić Andro po 50 h, Gayde Maričević i Gaspo Zorović po 40 h. — Plemenitim darovateljima najsrdačnije zahvaljujemo. Zivjeli. Sakupljeni novac izručio se mjestnoj podružnici.

Dražbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opaliji darovaje preko naše uprave: G. Zorko Klun šajje nam K 26-40, sabranih prigodom sastanka povjerenika političkog društva za snub. kolar Buzet, daljnjih K 15, sabranih na pogrebu pok. Mata Poropata u Trsteniku. — Pred. g. Fran Stefanutti u Lindaru K 5. — U kapelanom stanu u Slumu sabrano je na blagdan sv. slaveških apostola Cirila i Metoda prigodom prve svete pričesti medju djecom 4 kruna. Ukupno danas K 50-40

Na račun ove godine izkazano K 293-89 Sveckupno K 344-29

Dječkom pripomoćnom društvu u Pazinu darovaje preko naše uprave: Pred. g. Fran Stefanutti umir. župnik u Lindaru K 5, g. Jak. Skracin K 1 za čitanje novina iz uređništva. — Prof. Vj. Spiničić, 25 K na mjesto vianca na lies blagopokojnoga Frana Polnegovića. Ukupno danas K 31.— U brpju 21. ova god. izkazano K 247-70 Sveckupno K 278-70

Bratovšćini krv. ljudi za Istru u Kastvu darovaje preko naše uprave: Pred. g. Fran Stefanutti, umir. župnik u Lindaru K 5. — Na račun ove god. izkazanih K 16.— Sveckupno K 21.—

Dječkom pripomoćnom društvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca lipnja o. g. sljedeći prinosi:

Darovi: Matejičić Franjo, c. kr. zemaljski školski nadzornik, Trst K 40, Pikulić Petar, župnik, Dolenjavac K 8, Berenda Ivan, župnik, dekan, Pican K 50, Tršćanska posojnica in hranilnica K 50, pop Mata Maričić, šajje zapis pok. Ivana Velčić, svćenika u Beleju K 300, „Nata Sloga“, Pulj K 108-50, Sebasta dr. Josip, Ladislav zast., Senj K 25, Mančić Josip, Pazin, za prodane jagode g. W. W. K 1, Podgradska posojnica K 40, N. N. mjesto pristojbe vojn. povjerenika K 4, Zic Petar, Sv. Vid K 2, Gržetić Anton i Kata, Sv. Vid K 2. Plemenitim darovateljima se najiskrenije zahvaljuje Odbor.

Politički pregled

U Puli, dne 29. julija 1903.

Austro-Ugarska

Prošlo subote razpravljao je austrijski ministar financija sa ugarskim ministrom o nekotjih prispornih točkah, tiendih se sladornog pitanja. Razprava je trajala prako dva sata i bijaše vrlo žestoka, jer pišu bečki listovi da je austrijski ministar financijah Böhm izjavio, da neće više o tom pitanju razpravljati sa svojim ugarskim drugom.

Glasilo poljakoga kluba „Slovo Polskie“ kaže, da je dr. Koerber ostao na vladi narukotilo radi toga, da provede nagodbu sa Ugarskom. Neprovede li ju, tada mora odstupiti.

Zajedničkim ministrom financija imenovan bijaše na mjesto pokojnoga ministra Kallaya austro-ugarski poslanik u Ateni barun Burian, koji će danas u Ischlu položiti pred Njog. Veličanstvom prisegu.

Novi zajednički ministar jest po rodu i zastrvu Magjar i tako će zapojednute pokrajine Bosna-Hercegovina imati za upravitelja opet jednog Magjara: Čudna je ta politika austro-ugarske, da se svuda na prva mjesta tura ili Niemce ili Magjare, premda su oni i u jednoj i u drugoj polu monarhije u manjini. Bosna-Hercegovina jest čisto slavenske zemlje, pa ipak im se daje ovo opet za upravitelja tuđinca, kao da se nebi u čitavoj monarhiji krivo za sposobnoga muža slavenske nslvi i slavenskih osjećaja. To postupanje vladajućih krugova i u Beču i u Pesti pokazuje nam dostaja jasno, коли smo mi Slaveni podjednaki živali u monarhiji, premda sačinjavamo većinu državljana.

U magjarskom saboru kopra se zloglasni predsjednik ministarstva Khuen Hedervary zbog žestoke obstrukcije proti njegovom programu. On nastoji na sve načine pridobiti za sebe opoziciju, nu ona mu se ne da na liepak, znajući koliku moć uživa u parlamentu i u narodu.

U hrvatskoj vladi nastale su promjene. Odstupio je naime bivši odelni predstojnik za unutarnje poslove Krajčević i kralj je imenovao na njegovo mjesto a na predlog novoga bana grofa Pejačevića člana magjarskoga sabora većine odvjetnika dr. Šumargvića.

Na pozdrav podređenog mu činovništva izjavio je novi predstojnik kako se nada, da će svaki činovnik polag zakona vršiti strogo svoje dužnosti, jer da odvisi napredak zemlje i naroda jedino od dobre uprave.

Zagrebačko redarstvo traži marljivo one osobe, koje su tečajem ovoga mjeseca na raznih mjestih palile dinamit. Zagrebački listovi pišu, da je već pohvatano devet sumnjivih osoba, većinom mladića.

Srbija

Posljednjih dana pisale su novine, da su častnici, koji su proveli urotu proti pokojnomu kralju Aleksandru nezadovoljni, što se ih je zapostavilo prigodom častničkih promaknuća. I doista nalazi se kralj Petar u tom pogledu u teškoj položaju. Nekeje velevlasti tražile su od njega, da kazni strogo častnike-urotnike, a ovi zahtijevaju od kralja da ih nagradi promaknućem za to, što su mu pripravili prijestolje.

Bugarska

Knez Ferdinand pošao je nedavno iz Bugarske te se podao u svoju staru domovinu, da se pomoli na grobu stvoga oca povodom njegove godišnjice smrti. Taj odlazak knežev tumačili su mnogi tako, da se knez više neće vratiti u Bugarsku, jer da je narod s njim nezadovoljan osobito zbog zatezanja sa rističijem pitanja macedenskog. Službeni listovi u Sofiji opretrgote te vijesti kao povera izmišljene. Odlazak knežev iz Bugarske, da je najbolji dokaz, da u zemlji vlada mir i da odnesaji izmedju Bugarske i Turske nisu toli napeti kako bijahu još nedavno.

Razne vijesti

Srećan pogreb pape Lava XIII. Prošlo subote posle podne zatvorena je vatikanska bazilika za javni posjet. Čim je crkva zatvorena, počelo se je s pripravama za svetačni obred pogreba. Mirno tijelo papino bilo je odnešeno u sredinu kapela presvetog olajstva. Medjutim se je započelo s nužnim radnjama u kapeli „del Coro“, na mjestu, gdje će na običaju od starine biti papa privremeno sahtanjen. Oko 5 sati poslije podne postavili su u crkvi sv. Petra papinski oružnici i plemićka garda u dvoredove, da izkažu papi posljednju počast i da uzdrže red. Pošto je sve bilo u redu, otvorena su pokrajna vrata sakristije crkve sv. Petra, pred kojima je već čekalo na hiljade občinstva. Za diplomatski sbor, koji je pogrebu sudjelovao u gala-odielu, kao što i za rimske patrijarhe bile su uređene u kapeli posebne tribine. U 7 sati na večer bilo je već u

crkvi na hiljade obćinstva, koje je stajalo u gustim redovima iza špihra papinske garde. Crkva sv. Petra sv. je sjala u moru električke razsviete. Kardinali, koji su bili sakupljeni u sbrornoj kapeli, posli su u procesiji u crkvu sv. Petra, praćeni od dostojanstvenika i švicarske garde, te su se poslavlili s obje strane odra. Po tom je došao stolni kaptol s penitencijarima na čelu, koji su nosili goruće sviće. Dekan stolnog kaptola blagoslovio je mrtvo tielo papino, te zapjevao „Miserere“; kog su pjevači nastavili, po čem je povorka krenula iz kapelje presvetog Olatjsva u srednju ladju crkve sv. Petra, okolo papinskog oltara u kapelu „del Coro“, gdje su već čekali diplomatski zbor i patrijci. Tu se je povorka zaustavila, a papino mrtvo tielo postavljeno je u sredini kapelje licem spram oltara. Zeljezna ograda, iza koje su se postavila razna društva, zatvorila se je. Kad su pjevači svršili žalobni piev, podiello je dekan kaptola papi odrišenje, škropeći mrtvo tielo blagoslovljenom vodom. Zatim je uz sveobću tišinu pristupio majordomus papin, Msgr. Cagiano de Azevedo, k mrtvom tielu, te papino lice prekrio bielom koprenom, a prefekt za obradu msgr. Riggi prekrpio je mrtvo tielo s crvenim svilenim pokrivačem. Sada su plemićki gurdisti digli mrtvo tielo s odra i položili ga u lies od cipresovog drveta. Prije nego li je lies bio zatvoren, pristupili su grof Pecci, princ Rospigliosi, a i zapovjednici švicarske garde, te su papi poljubili nogu. Uz plati i glasnu molitvu zatvoren je tada lies i zapečaćen pečatom kardinala-camerlenga, kardinala Rampolle, nadsvećenika bazilike i papinskog majordomusa. Ovaj lies je položen u olovan lies, koji je hermetički zaliven i na koji su udareni pečati a po tom je postavljen i ovaj u treći lies od briesova drveta, na kojem je naslikan grb Leona XIII. Pošto su još posljednji put blagoslovljeni smrtni ostateci, krenula je povorka na desno u kapelu, gdje se pape privremeno sahranjuju. Lies je položen u jednostavnu udubinu, nad kojom se vidi papinska tiara. Smrtni ostateci papini ostali su sahranjeni u ovoj kapeli tako dugo, dok bude gotov papin spomenik, koji će se položiti na mjestu, koje je papa oporučno odredio za svoj grob (u lateranskoj crkvi sv. Ivana). Kad su pjevači zapjevali psalam: „Benedictus Dominus Deus Israel“, dignut je lies posebnim strojem, te je spušten u grob.

Izbor novoga pape. Izbor novoga pape obavili će se u takozvanom konklave, t. j. u zatvorenom mjestu u Vatikanu, kamo nemože nitko osim kardinalah i njihovih tajnika. Svi prisutni kardinali biraju novoga papu tajnim glasovanjem sa ceduljama, t. j. svaki napiše svoga kandidata na papir tako, da to nemože nitko viditi dok se papir neodmoti.

Kao kandidati za papinsku tiaru i danas se spominju u prvom redu: Rampolla, Gotli, Vannutelli i Oreglia. Ako ni jedan od njih ne bi mogao dobiti nužne većine od dvije trećine glasova, drži se, da bi mogao postati papom koji kompromisni kandidat, dakle od prilike Di Pietro ili Sarto. Drugi opet kaže, da bi moglo za sada doći do prelaznog sistema, a takav bi mogao reprezentirati samo star dovjek poput Capecelettra. Vrlo je vjerojatno, da će konklav biti kratkotrajan i da će tri dana biti dovoljna za izbor.

Družbini pušači papirić. Priličan izvor dobika našoj „Družbi“ osim žigica „cikorije“ bit će svakako i cigaretni papirić, što ga izdaje poduzetni trgovac Gamulina u Jelsi. Nego ovaj posljednji izvor mogao bi biti ipak izdašniji, kad bi gospoda trgovci mrvu manje pazili na svoj dobitak. Mi znamo im iz sasna pouzdana izvora, da Gamulina prodaje kutiju od 200 snopića papirića tanke vrsti za K 2-60, dakle snopić nešto preko 1 heler, dočim trgovci ga obično prodaju po 4 helera; debilju vrst pak daje „Gamulina“ kutiju sa 100 snopića za K 2-50 h., dakle jedan

snopić za nešto više od 2 helera, dočim naši ga trgovci obično prodaju po 6 h.!

Mi smo sjegnuli, a ne znamo pravo koliko da daje Gamulina popusta kod većih naručba, čim trgovci bar ponjesto odšteti za prevozni trošak, zato ne može se nitko izgovarati, da radi poštarine i drugih prevoznih troškova mora spomenuti papirić prodavati za gornju cijenu.

Dopuštamo, da i kod drugih vrsti papirića imadu trgovci ovoliki a možda i veći dobitak, nu uz nješto rodoljubne požrtvornosti mogli bi baš oni podržavati živu konkurencu sa drugim sličnim poduzetima, kad bi cijenu družbinih papirića nješto obalili, jer mora se priznati, da ovi papirići u koliko se tiče njihove dobrote nemaju se bojati konkurencu.

Nego dakako ako se tu radi samo za „gšeft“, onda prestaje svaki razgovor!

Strasne posljedice vojnih vježbah u Hercegovini. Novine pripovijedaju strasnih stvari o posljednjih vježbah vojnih četa nastanjenih u Hercegovini. O tim vježbah, koje su se obdržavale za nesnosne topline od 47—50 stupnjeva Celsiusa piše jedan očevidac koliko sliedi: Dne 20. o. m. obdržavale su 12., 32., 52. i 69. pjesaka pukovnija vojne vježbe između Nevesinja i Bileke. Toga dana bila je užasna vrućina tako, da su oko 10 sati prijne podne moćnici stali padati jedan za drugim. Uzprkos tome vježba nije obustavljena, već su neki častnici pačo sa golim sabljama ljevali momčad. Posljedica toga bila je, da je 450 ljudi palo. Od ovih ih je već 19 umirilo, 40 ih je u životnoj pogibelji, a za ostale, kao i mnoge druge vojnike, još se ne zna, kamo su dospjeli. Jedan je momak od vrućine poludio. Nakon ulaza u grad momčad je bila užasno izmućena, pošto je u dva navrata imala odmor od ciglih 15 časaka, pa i onda je stajala na suncu. U vojarnama odigravali su se nakon ulaza, po kazivanju, spomenutoga očevidca, po svoj prilici vojnika, upravo potresni i užasni prizori.

Paval Bogović-Šimov. (Konac.)

Bošnjak Dobretić, Slavonac Reljković, Dubrovčanin Gjorgjić, kajkavac Jambrešić nazivalahu latinska slova tudjima, kojima da se teško piše hrvatski jezik, a naš dopisnik iz neopravdane mržnje ne ča da zna u XX. vijeku za ćirilicu, kojom se služi blizu 100 miliona ljudi u Europi i Aziji.

Niesam ja u ostalom stampao tekst lucidara ćirilicom ni iz kojih drugih razloga, nego jer je to običaj u znanosti. Već je Miklošić rekao g. 1874.: „Iskasti glagolske spomenike izvornim pismom nije uputno za to, jer će ih malo tko čitati. Stručnjaci znađu i to, da se glagoljski tekst može mnogo točnije transkribirati ćirilicom nego latinicom, a u znanosti ne smiju vladati časoviti hiri i simpatije.“

Latinica je spretnije pismo od ćirilice, ali je ova narodnija od latinske: Naši je stari nisu mrzili. Fratar Katić je svojom plemenitom ljubavlju obuhvatao sav naš narod, i pravoslavne i katolike. U duhu Katićevu je osudio izvrstno uređivani kreki „Pučki Prijatelj“ (br. 17. od 10./9. 1902.) žalostne rujanske izgrede u Zagrebu: to je liberalno, to je kršćanski, to je hrvatski!

4. Moj čestiti rođak kaže, da je donosio iz Dubašnice knjiga još i prof. Stiglić i pok. Kukuljević. Taj bi se broj „odnosti-telja“ mogao povećati; ja ću spomenuti samo Brčića, Črnčića i Parčića. Tatovima ih još nije ipak nitko proglašio. A znađe li moj rođak, što su radili baštinci pok. Brčića s njegovim glagoljskim starinama? A znađe li on, da naši ljudi za novac prodaju svakome hrv. starine? Koliko ih je pribavio u Dalmaciji mađarski akademik Thallóczy i Kukuljevićeva međjutim knjižnica kiti knjižnicu jugosl. akademije — u Zagrebu. Moj rođak znati će međjutim, da su Dubašljani djači za naših gimnazijskih dana siljali pok. Kukuljeviću

glagoljske rukopise i od njega dobijali pe-tačce. . . . A koja korist nama od naših književnih starina, koje kite knjižnice u Beču, Rimu i Pešti? Da su naši stari shvaćali vrijednost naših starina, bili bi ih čuvali kod kuće; sada, kada ih je još vrlo malo, uzdišu za njima, istu za njih pretjerane cijene, gdje koji ih dopuštaju samo za nagradu čitali (n. pok. Petris). Da su se vrijedna brata Vitezići ranije sjestili, bili bi kreki rukopisi naši svoje mjesto u njihovoj knjižnici!

Tih naših starina je međjutim nestalo većinom iz nehajstva i neznanja. Sjećam se, da mi je za moga djakovanja kazivao neki gvardijan Talijan u Glavotoku (zabravio sam njegovo ime), da je Kukuljević dao da odnese što hoće iz samostana: a kada je kasnije našao u nekom kutu svakojakih glagoljskih rukopisa, bacio ih je u more, jer su mu to bili: „scartafacci senza valore!“ Rukopisi i riedke knjige imadu u ostalom vrijednosti, kada se nalaze u javnoj ili privatnoj knjižnici, pristupnoj stručnjacima. Meni se već desilo te sam morao vratiti rukopis, koji mi je bio poklonjen, ili sam morao vratiti rukopis, posuđen uz revers prije nego li sam ga mogao pročitati. Radi jednog takova (samostalnog) rukopisa dobio sam ovaj prigovor: „Fratri ostaju siromasi, a drugi se obogaćuju“. Prigovaratelj je mislio na moj književni honorar. Da javno dokazem, kako se u nas književnik može obogatiti ovakim poslovima, navodim, da sam za svoga lucidara dobio od akademije 214 kruna i 60 h. negrade; no zato sam dao za pomaganje u prepisivanju mojega priepisa i kolacioniranju abiturientu P. Petrisu 10 kruna, filozofu B. Drechsleru 20 kruna, o svom trošku sam putovao u staj. Gradac, onda u Prag, napokon sam morao kupiti neka djela, a nješto je stajao papir i poštarina. Jesam li ja dobio za svoju muku a ma da bi jedan novčić? U Varaždinu.

Prof. I. Mičetić.

Gospodarska Sveza za Istru, registrirana zadruga na ograničeno jamčenje u Puli.

I. Platili su nadalje pristupninu i jedan zadrudni dio: Gospod. Zadruga u Kastvu, Velološinsko Društvo za štednju i zajmove u Velom Lošinj.

Javna zahvala. Veleučeni g. dr. Kajetan Dabović, obć. liečnik.

Kastav. Jedino Vašem dubokom znanju i vještini, te velikoj brzi i požrtvovnom trudu Vašem, imam zahvaliti, da smo ja i supruga mi od teške bolesti ozdravili. Izvolite, veleučeni gospodine, u to ime primiti izraz moje duboke zahvalnosti. Bog Vam platio! Zamet, 20. julyja 1903.

Frane Čiković br. 184.

HRVATI, kupujte svi papir za pušenje **Družbe sv. Cir. i Met.** za Istru.

Trattoria ai due Colombi.

Podpisani časti se javiti p. n. svojim gostima i slavnom obćinstvu, da je preselio svoju gostionu pod gornjim naslovom iz ulice Barbacani u ulicu Circonvallazione br. 65 (polag ljekarne).

Preporučajući se njihovoj blagonaklonosti, obećaje točiti najbolja domaća vina te držati tečnu kuhinju. Posluga biti će u svakom pogledu točna. U nadi obilnog posjeta bilježi sa stovanjem **Aleksander Alančić,** gostioničar.

Javna zahvala. Podpisana izriče ovime svoju iskrenu zahvalu slavnoj osiguravajućoj zadrugi „Janus“ u Beču, koja joj je putem svoje podružnice u Trstu (Via Stadion 16) te zustupstva u Gorici (Via Seminario 3) točno likvidirala osiguranu svotu nakon smrti njenoga supruga **Adolfa Körnera,** upravitelja dobara kneza Auersperga u Belaju (Istra), koji je bio kod iste osiguran samo 16 mjeseci. **Belaj,** kod Boljuna u Istri. **Tereza udova Kürner,** supruga.

Poziv na izvanrednu skupštinu **Kotarske gospodarske zadruge Buzetke,** koja će se dne 2. augusta 1903. u 9 sati prije podne održavati u **Beču** pod vedrim nebom blizu gostionu g. Ivana Čeha sa sljedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Pridruženje streljačkog društva Buzetkog i Sv. Svetskog kotarskog gospodarskoj zadrugi u Buzetu.
3. Predavanje poljodjeljskog učitelja gosp. I. Sancina.
4. Predavanje poljodjeljskog učitelja iz Poreča g. G. Vardabasso.
5. Predavanje živinara g. I. Rebecka.
6. Predavanje c. kr. kotarskog živinara g. G. Zumarina.
7. Predavanje gosp. c. kr. sudbenog pristava g. G. Corazza.
8. Slučajni predlozi.

Umoljavaju se gospoda članovi, da se ovomu pozivu što mnogobrojnije odazovu.

Kotarska gospodarska zadruga Buzet, dne 26. julyja 1903.

Predsjednik: **Draščić.**

Oglas. C. kr. gospodarski ured u Biogradu na moru, prodaje za sjeme zimskog ječma „Mamuth“, koji je tekuće ljetine urodio 3800 kila za jedan hektar, i „Grosdorfer“, koji je urodio 3400 kila po hektar, uz cijenu od 16 kruna po 100 kilograma bez vreće.

Prodaje također 2000 kila sjena i slame za stoku, tiskana. **G. kr. ekonomični ured u Biogradu.**

Marko Zović krojački majstor u PAZINU polag hrv. ljekarne, preporuča se p. n. obćinstvu, posebice veleč. gg. svećenicima, činovnikom, učiteljima itd. za ugotavljanje možkih odieja po najnovijoj modi. Držim obilatu zalihu raznih tkanina iz prvih tvornica. Imajući u mojoj radionici radnika najbolje vrsti, to sam u ugodnom stanju udovoljiti svakom zahtjevu mojih poštovanih mušterija. Primam naručbe iz okolice po točnoj mjeri bez pokušaja (probe). Imam u zalihu gotovih haveloka i ostale robe uz primjerene cijene, bez bojazni utaknice. Dajem i na obročno odplaćivanje uz dobru jamčevinu.

Mlatilnice i čistionice za žito, slame, rezance, vinske preće i mastilaice, preće za siene, pumpe za svaku porabu, plugova itd. dobiva se uz nizke cijene i iz najboljega gradiva u skladištu tvrdke **ŽIVIĆ DR. u TRSTU** Via Commerciale 2, polag trga vojarnu.

Zahtjevaite pravi **kranjski brinovec** dvostruko žgani, od **Frana Cvek-a u Kamniku (Kranjska).** Traži se soličan zastupnik za Istru.